

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση βιώσιμων πράσινων θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2011/C 44/18)

Εισηγητής: **ο κ. ΙΟΖΙΑ**

Στις 16 Ιουλίου 2009, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Προώθηση βιώσιμων πράσινων θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Ιουνίου 2010.

Κατά την 464η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 14ης και 15ης Ιουλίου 2010 (συνεδρίαση της 14ης Ιουλίου 2010), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 146 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη της γνωμοδότησης

1.1 «Θέλω να δείξω ότι οι επενδύσεις σε φιλικές προς το κλίμα και ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες, έχουν οικονομικά οφέλη. Οι ευκαιρίες είναι τεράστιες».

Connie Hedegaard, Επίτροπος αρμόδια για τη δράση για το κλίμα

1.2 Το πρώτο μέρος της τρίτης χιλιετίας ξεκίνησε θέτοντας νέα ερωτηματικά όσον αφορά το μέλλον του πλανήτη. Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις συντελούμενες κλιματικές αλλαγές, η αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας, η εξάντληση σε σχετικά σύντομο χρόνο των παραδοσιακών πηγών, η αυξημένη ευαισθητοποίηση των πολιτών που ζητούν μέτρα ικανά να αντιμετωπίσουν και να μετριάσουν τις αρνητικές συνέπειες των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου (εκπομπών ΑΘ), καθορίζουν την ανάγκη ανάθεωρησης του μοντέλου ανάπτυξης, μείωσης της κατανάλωσης, ενίσχυση της χρήσης εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές θα πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη μιας πράσινης, κοινωνικής και ανταγωνιστικής Ευρώπης.

1.3 Η ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας του εφοδιασμού και μείωσης της εξάρτησης από πολιτικά ασταθείς ή ανταγωνιστικές περιοχές, σε συνδυασμό με τη σταδιακή αλλαγή του ενεργειακού μείγματος υπέρ των καθαρών και ανανεώσιμων πηγών, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η νέα πράσινη οικονομία θα αποτελέσει παράγοντα βιώσιμης ανάπτυξης και αύξησης της απασχόλησης, και θα συμβάλει σε μια νέα οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ισορροπία.

1.4 Με την παρούσα γνωμοδότηση η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει ως στόχο να αναλύσει τις προοπτικές των «βιώσιμων πράσινων θέσεων εργασίας» και να ορίσει τα κατάλληλα μέσα για την υποστήριξη και την προώθησή τους.

1.5 Για την αξιολόγηση των συνεπειών αυτών των νέων πολιτικών, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ισοζύγιο μεταξύ νέων και παλαιών θέσεων εργασίας που καταργούνται, όπως οι θέσεις εργα-

σίας με σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις (ανθρακωρυχεία, κατασκευή και συντήρηση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής κλασικού τύπου κ.λπ.). Οι εν λόγω διαδικασίες αλλαγής πρέπει να συνοδεύονται από στοχοθετημένες πολιτικές προστασίας του εισοδήματος, κατάρτισης και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού. Η νέα πράσινη οικονομία πρέπει να βιώνεται από τους εργαζόμενους και τους πολίτες ως μια μεγάλη ευκαιρία, πρέπει να περιλαμβάνει τις αρχές της αξιοπρεπούς εργασίας και να λειτουργεί ως κινητήριος μοχλός της κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμης ανάπτυξης.

1.6 Μια ευρωπαϊκή στρατηγική μετάβασης σε μια βιομηχανική και οικονομική πολιτική χαμηλών εκπομπών ΑΘ, πρέπει να βασίζεται στον διάλογο μεταξύ κυβερνήσεων, κοινωνικών εταίρων και κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τις οικονομικές και βιομηχανικές αλλαγές, τις επενδύσεις σε κατάλληλες τεχνολογίες για νέες και αξιοπρεπείς πράσινες θέσεις εργασίας με νέες πράσινες δεξιότητες.

1.7 Για την επιτυχία αυτής της στρατηγικής είναι αναγκαία η συμμετοχή των εθνικών και τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, σε έναν συνεχή διάλογο για να διαπιστωθούν οι επιπτώσεις στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας. Δεν θα σημειωθεί καμιά πρόοδος χωρίς τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει με ικανοποίηση τη δημιουργία της Γενικής Διεύθυνσης «Δράση για το Κλίμα» (CLIMA), η οποία θα συντονίζει τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές πολιτικές της Ένωσης για τον μετριασμό και την προσαρμογή των επιπτώσεων.

1.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη σύσταση ενός μόνιμου συμβουλευτικού οργάνου για την πρόβλεψη των επιπτώσεων της κοινωνικοοικονομικής μετάβασης, τον συντονισμό των δραστηριοτήτων των τομεακών συμβουλίων και την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών. Ο Οργανισμός Περιβάλλοντος θα πρέπει να έχει επίσης την ευθύνη της πραγματικής «ιχνηλασιμότητας» των εκπομπών, καλύπτοντας κάθε επίπεδο παραγωγής και μεταφοράς, σύμφωνα με τη μέθοδο LCA, όπως ορίζεται από τα πρότυπα ISO της σειράς 14040, την Πράσινη Βίβλο COM(2001)68 και την ανακοίνωση COM(2003)302

σχετικά με την ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων και διατυπώνεται, τουλάχιστον εμμέσως, στους ευρωπαϊκούς κανονισμούς EMAS (761/2001/EK) και Ecolabel 1980/2000/EK.

1.9 Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει κείμερο ρόλο στην προώθηση των πράσινων θέσεων εργασίας. Όσον αφορά τις επενδύσεις, πρέπει να προωθήσει μια πολιτική υποστήριξης των δραστηριοτήτων και των τομέων, και να αναλάβει την δέσμευση από κοινού με τα κράτη μέλη για μια σταθερή νομοθεσία που να μειώνει δραστικά τις διοικητικές δαπάνες και να λαμβάνει πάντα υπόψη τις ανάγκες των ΜΜΕ. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, η ΕΕ πρέπει να εκπονήσει ειδικά προγράμματα υποστήριξης της επαγγελματικής κατάρτισης κυρίως δε του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού των εργαζομένων που απειλούνται από τη βιομηχανική αλλαγή και θα μπορούσαν να χάσουν τη σημερινή θέση εργασίας τους ή το ύψος των εισοδημάτων τους. Τα κράτη μέλη με την παροχή φορολογικών κινήτρων για επιχειρήσεις και χρήστες και τη χρήση κεφαλαίων προερχόμενων από την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, οφείλουν να στηρίξουν την ενεργειακή απόδοση, τις επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην έρευνα και στην ανάπτυξη. Ειδικά σε αυτήν την περίοδο κρίσης, η εν λόγω πολιτική καθίσταται επείγουσα και αναγκαία.

1.10 Σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν οι δημόσιες συμβάσεις. Πάνω από το 15 % του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ παράγεται μέσω των δημοσίων συμβάσεων. Ευνοϊκές ρήτρες για εμπορεύματα και υπηρεσίες που χαρακτηρίζονται από οικολογική αειφορία μπορούν να ωθήσουν την αγορά στην ταχύτερη αύξηση των επενδύσεων στην τεχνολογική καινοτομία.

1.11 Η Ένωση συνολικά διαθέτει λίγους πόρους για την έρευνα, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Λιγότερο από το 2 % του ΑΕγχΠ, έναντι 2,6 % στις ΗΠΑ και 4 % στην Ιαπωνία. Η Ευρώπη έχει ανάγκη από περισσότερες επενδύσεις σε Ε&Α και είναι αναγκαίο να στραφεί η έρευνα αυτή σε μια κοινωνία χαμηλών εκπομπών ΑΘ.

1.12 Το μεγαλύτερο δυναμικό ανάπτυξης αφορά όλες τις παραδοσιακές δραστηριότητες και εργασίες που μπορούν να καταστούν φιλικότερες προς το περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτόν, είναι θεμελιώδης ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για τις νέες γενιές, η επαγγελματική κατάρτιση, η επικοινωνία και η ενημέρωση των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των πολιτών, αποτελούν προπαρασκευαστικές και θεμελιώδεις δραστηριότητες για την ανάπτυξη μιας νέας πράσινης οικονομίας. Η ΕΟΚΕ καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες για την υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων μέσω του προγράμματος Pinocchio.

1.13 Ο γεωργικός τομέας θα μπορούσε με τη σειρά του να συμβάλει σημαντικά τόσο στην αλλαγή των μοντέλων παραγωγής όσο και στην ανάπτυξη της γεωργοδασοπονίας και την καλλιέργεια των βιομαζών. Η προστασία του εδάφους και του περιβάλλοντος, θέτουν τον γεωργικό τομέα και τις οργανώσεις του στις πρώτες θέσεις για μια μεγάλη εκστρατεία ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σχετικά με τα πλεονεκτήματα της νέας πράσινης οικονομίας.

1.14 Η βιομάζα είναι μακράν η πιο σημαντική πηγή ανανεώσιμης ενέργειας - τα στοιχεία του 2008 δείχνουν, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, την αποφασιστική υπεροχή των βιογενών πηγών ενέργειας

έναντι όλων των άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στην ΕΕ των 27, τα δύο τρίτα των πρωτογενών πηγών ενέργειας - δηλαδή 66,1 % σε σύνολο περίπου 6 200 PJ είχαν παραχθεί από βιομάζα (1 petajoule = 278 εκατομμύρια kWh).

1.15 Σε μια περίοδο οικονομικών δυσχερειών και περιορισμένης διαθεσιμότητας κεφαλαίων, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν σε έναν περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων, ζωτικής σημασίας για την Ευρώπη όσον αφορά τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, την προστασία του περιβάλλοντος και την διατήρηση θέσεων εργασίας τα επόμενα χρόνια. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι βιώσιμες μεταφορές και οι κατοικίες με πολύ χαμηλές εκπομπές CO₂ αποτελούν τομείς προτεραιότητας για την ΕΟΚΕ.

1.16 Ο δημόσιος τομέας πρέπει να δώσει τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη στους τομείς αυτούς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Οι πολιτικές stop-go (εναλλαγή επεκτατικών και περιοριστικών πολιτικών), ένα ασταθές και αντιφατικό κανονιστικό πλαίσιο, καθώς και τα διοικητικά εμπόδια αποτελούν τους βασικούς φραγμούς στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των καλών και αξιοπρεπών πράσινων θέσεων εργασίας.

2. Εισαγωγή

2.1 Η αγορά της ενέργειας

2.1.1 Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έχει ασφαλώς επιβραδύνει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που συνδέονται με το σύνολο του τομέα των νέων μορφών ενέργειας.

2.1.2 Το 2009 σημειώθηκε κάθεται πτώση των συναλλαγών στην αγορά φυσικού αερίου και πετρελαίου. Πράγματι καταγράφηκε μείωση της αξίας κατά 19 %, ήτοι άνω των 90 δισεκατομμυρίων δολαρίων (World Energy Outlook 2009 IEA). Ωστόσο, παρά το πάγωμα της κατανάλωσης, οι προβλέψεις για το 2030 εξακολουθούν να εκτιμούν σε 40 % περίπου την αύξηση της ζήτησης ενέργειας, φτάνοντας τα 16,8 δισεκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου (ΤΙΠ).

2.1.3 Οι ορυκτές πηγές ενέργειας θα εξακολουθήσουν, ωστόσο, να αντιπροσωπεύουν πάνω από το 77 % της αύξησης της ζήτησης την περίοδο 2007-2030, με τη ζήτηση του πετρελαίου να αυξάνεται από τα σημερινά 85 Mb/d (εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα) στα 88 Mb/d το 2015 και στα 105 Mb/d το 2030.

2.1.4 Σύμφωνα με την έκθεση του 2009 του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (WEO 2009) η καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών και ο περιορισμός τους είναι εφικτός μόνο με μια εις βάθος μεταρρύθμιση του ενεργειακού τομέα. Η έκθεση προτείνει το «Σενάριο 450» για μια επιθετική εφαρμογή δράσεων με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για τον μακροπρόθεσμο περιορισμό των συγκεντρώσεων του CO₂ στην ατμόσφαιρα στα 450 μέρη ανά εκατομμύριο και τη διατήρηση της αύξησης της θερμοκρασίας της γης έως 2 βαθμούς σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα. «Για την υλοποίηση αυτού του σεναρίου –αναφέρει ο ΙΕΑ (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας)– η ζήτηση ορυκτών καυσίμων πρέπει να φτάσει στην κορυφή της έως το 2020 και οι εκπομπές CO₂ πρέπει να μειωθούν στους 26,4 Gt (γιγατόνους) το 2030 σε σχέση με τους 28,8 Gt του 2007».

2.2 Η ενεργειακή απόδοση

2.2.1 Τα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτουν ως στόχο τη μείωση της ενεργειακής έντασης κατά 3,3 % ετησίως την περίοδο 2005/2020 και αυτό αναμένεται να συμβάλει στην εξοικονόμηση 860 εκατ. ΤΙΠ ετησίως. Πρόκειται για έναν φιλόδοξο στόχο, ο οποίος απαιτεί υποχρεωτικά μέτρα, όπου αυτά είναι δυνατά, και τεράστιες επενδύσεις που με τη σειρά τους θα συμβάλουν σε σημαντική εξοικονόμηση, την οποία η Επιτροπή υπολογίζει σε 100 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως (Ανακοίνωση της Επιτροπής - Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή απόδοση: Αξιοποίηση του δυναμικού COM(2006) 545 τελικό).

2.2.2 Η ΕΟΚΕ, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της έχει επικροτήσει τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την υλοποίηση προγραμμάτων ενεργειακής απόδοσης⁽¹⁾. Δυστυχώς διαπιστώνεται η απουσία ανάλογου ενθουσιασμού εκ μέρους των κρατών μελών⁽²⁾. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι «μία πτυχή των περιβαλλοντικών πολιτικών που συχνά παραβλέπεται είναι το οικονομικό όφελος. Πράγματι, η «πράσινη οικονομία» είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να εξέλθουμε από την παγκόσμια κρίση. Η αναδυόμενη πράσινη οικονομία δημιουργεί νέες δυνατότητες απασχόλησης. Ο Επίτροπος κ. Δήμας δήλωσε ότι οι «πράσινες επενδύσεις» θα δημιουργήσουν 2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην ΕΕ μέσα στην επόμενη δεκαετία. Επομένως, η «πράσινη οικονομία» δεν είναι πολυτέλεια.⁽³⁾»

2.2.3 Η Επιτροπή θα πρέπει να αναθεωρήσει τη στρατηγική σχετικά με την ενεργειακή απόδοση. Η πρόοδος που σημειώθηκε έως τώρα δεν είχε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η σχετική σταθεροποίηση της τιμής του πετρελαίου, το οποίο από την τιμή ρεκόρ των 147,27 δολαρίων της 11ης Ιουλίου 2008 έπεσε στη μέση τιμή των 53,56 δολαρίων ανά βαρέλι το 2009 (το 2008 ήταν 91,48 δολάρια ανά βαρέλι), δεν ευνόησε ασφαλώς τις επενδύσεις.

2.2.4 Η αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών και των γραφείων, η οποία θα διευρύνει σημαντικά τον αριθμό όσων υποχρεούνται να προβούν σε δομικές παρεμβάσεις σε νέες κατοικίες και σε όσες θα πρέπει να ανακαινισθούν, καθώς επίσης οι κανονισμοί σχετικά με τις εκπομπές των αυτοκινήτων και ο υπό ψήφιση κανονισμός σχετικά με τα ελαφρά οχήματα μεταφοράς απαιτούν από τη βιομηχανία μια σημαντική προσπάθεια για την επίτευξη των προβλεπόμενων στόχων για τις εκπομπές, με αποτέλεσμα σημαντικό κέρδος στην απόδοση και επακόλουθη μείωση της κατανάλωσης.

2.2.5 Στην έκθεση του EurObserv'ER για το 2009 (EurObserv'ER 2009 – The State of Renewable Energies in Europe. 9th EurObserv'ER Report - Η κατάσταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ευρώπη. 9^η έκθεση του EurObserv'ER) αναλύονται σε 14 κράτη μέλη της ΕΕ (Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Δανία, Σουηδία, Ιταλία, Αυστρία, Πολωνία, Φινλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Σλοβακία, Σλοβενία και Λουξεμβούργο) οι άμεσες επιπτώσεις στην απασχόληση λόγω των διαφόρων τεχνολογιών που συνδέονται με τις πηγές ανανεώσιμης ενέργειας. Το 2008, οι ανανεώσιμες ενεργειακές τεχνολογίες έχουν συμβάλει στη δημιουργία ή τη διατήρηση ενός συνόλου 660 000 θέσεων εργασίας. Από αυτές πάνω από 42 % (περίπου 278 000), μπορούν να αποδοθούν σε βιογενείς πηγές ενέργειας (βιομάζα, με την αυστηρή

έννοια του όρου). Η επένδυση σε βιομάζα παρέχει βιώσιμη απασχόληση, μείωση της ενεργειακής εξάρτησης και βελτιώνει αισθητά το επίπεδο των εκπομπών CO₂.

3. Η κρίση και οι πράσινες θέσεις εργασίας

3.1 Η οικονομική κρίση έπληξε σοβαρά τα δημόσια οικονομικά. Το συνολικό έλλειμμα της ευρωζώνης ήταν 6,4 % το 2009 και εκτιμάται από την Επιτροπή ότι θα φτάσει το 6,9 % το 2010. Αυτό έχει ως συνέπεια αυστηρά σχέδια σταθεροποίησης που θα πρέπει να επαναφέρουν το έλλειμμα σε μικρό χρονικό διάστημα εντός των παραμέτρων του συμφώνου σταθερότητας. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην πολιτική ρητορεία και αδράνεια όταν πρόκειται για την πράσινη ανάπτυξη.

3.2 Οι διαθέσιμοι πόροι για τη συνέχιση της εφαρμογής των σχεδίων παροχής κινήτρων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και για τα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης μειώνονται διαρκώς. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν για τα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης και τις επενδύσεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της βιώσιμης κινητικότητας και των μεταφορών εν γένει, πάνω από το προβλεπόμενο 50 % των πόρων που θα προκύψουν από την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών (ETS).

3.3 Υπάρχει ο κίνδυνος να δημιουργηθεί η ψευδής εντύπωση ότι η καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών περιορίζεται μόνο στη μείωση της κατανάλωσης. Πρέπει να ληφθεί υπόψη η ενεργειακή απόδοση των επενδύσεων και να συνδεθεί η έννοια της αιεφορίας με εκείνη της ανάπτυξης και μιας νέας οικονομίας που να μην επιδιώκει τη «βιώσιμη ύφεση» και την «διαχειρίσιμη ανεργία» που οδηγεί αναπόφευκτα στην υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων, χωρίς να προσφέρει σημαντικές βελτιώσεις στην υγεία του πλανήτη.

3.4 Το σύστημα των επιχειρήσεων πρέπει να αντιμετωπίσει και τη σοβαρή πιστωτική στενότητα, ιδίως για τις ΜΜΕ. Η μείωση των διαθέσιμων πόρων για τις συνήθεις δραστηριότητες καθιστά σχεδόν αδύνατη την ανάπτυξη των επενδύσεων για τις συχνά δαπανηρές αναδιαρθρώσεις, η απόσβεση των οποίων επιτυγχάνεται μόνο μετά από μερικά χρόνια. Χρειάζονται στοχοθετημένες πολιτικές στήριξης.

3.5 Η ΔΟΕ, παρουσιάζοντας τις απόψεις της σε μια πρόσφατη πρωτοβουλία της Επιτροπής (Duncan Campbell Director Department Of Economic and Labour Market Analysis), πρότεινε τον ακόλουθο ορισμό:

«Ως πράσινες θέσεις εργασίας μπορούν να θεωρηθούν εκείνες που μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα:

- με τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, αποβλήτων και νερού,
- με τον περιορισμό της παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα και της κατανάλωσης υλικών πόρων από την οικονομία,
- με τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου,

⁽¹⁾ EE C 10 της 15.1.2008, σ. 22–35.

⁽²⁾ EE C 77 της 31.3.2009, σ. 54–59· EE C 318 της 23.12.2009, σ. 39–42.

⁽³⁾ EE C 277 της 17.11.2009, σ. 20.

— με την υιοθέτηση πολιτικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή,

— με την προστασία και την αποκατάσταση του οικοσυστήματος.»

3.6 Σύμφωνα με τη ΔΟΕ, η οποία έχει διεξάγει τα τελευταία χρόνια εμπεριστατωμένες τομειακές έρευνες στον τομέα των πράσινων θέσεων εργασίας σε συνεργασία με τις διεθνείς οργανώσεις των επιχειρηματιών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, οι τομείς που προσφέρονται περισσότερο γι' αυτόν τον σκοπό είναι:

Ενέργεια	Ολοκληρωμένος κύκλος αεριοποίησης/ παγίδευση CO ₂
	Συμπαγωγή (θερμότητα/ενέργεια)
	Ανανεώσιμες πηγές (αιολική, ηλιακή, βιοκαύσιμα, γεωθερμική, μικροί υδροηλεκτρικοί), κυψέλες καυσίμου
Μεταφορές	Οχήματα με αποδοτικότερους κινητήρες
	Ηλεκτρικά υβριδικά οχήματα και οχήματα με κυψέλες καυσίμου
	Κοινή χρήση αυτοκινήτων
	Δημόσια μεταφορικά μέσα
	Μεταφορικά μέσα χωρίς κινητήρα (ποδήλατα, βάνινα), αλλαγές των πολιτικών χρήσης της γης και των οικιστικών μοντέλων (μειώνοντας τις αποστάσεις και την εξάρτηση από μηχανοκίνητες μεταφορές)
Επιχειρήσεις	Έλεγχος της μόλυνσης (φίλτρα και άλλες τεχνολογίες διήθησης)
	Απόδοση ενέργειας και υλικών
	Τεχνικές καθαρής παραγωγής (αποφυγή τοξικών ουσιών)
	Σχεδιασμός παραγωγικών κύκλων με τη μέθοδο «Από την πηγή στην πηγή» (συστήματα κλειστού κύκλου σύμφωνα με τον ορισμό των William McDonough και Michael Braungart)
Ακίνητα	Φωτισμός, οικιακές συσκευές και συσκευές γραφείου υψηλής ενεργειακής απόδοσης
	Θέρμανση και ψύξη με ηλιακή ενέργεια, ηλιακοί συλλέκτες
	Αποκατάσταση παλαιών ακινήτων με νέες τεχνολογίες
	Πράσινα ακίνητα (ενεργειακά αποδοτικά κουφώματα, μόνωση, δομικά υλικά, θέρμανση, αερισμός και κλιματισμός)
	Παθητικές κατοικίες με τροφοδοσία από ηλιακή ενέργεια, ακίνητα μηδενικών εκπομπών

Διαχείριση υλικών	Ανακύκλωση
	Επέκταση της ευθύνης του παραγωγού, απόσυρση προϊόντος και αναγέννηση
	Απούλοποιηση
	Διάρκεια και επισκευή προϊόντων
Πωλήσεις λιανικής	Προώθηση προϊόντων υψηλής απόδοσης και χρήση οικολογικής σήμανσης
	Σημεία πωλήσεων πλησιέστερα στις ζώνες κατοικιών
	Ελαχιστοποίηση αποστάσεων για τη μεταφορά (από την πηγή των προϊόντων στα μαγαζιά)
	Νέα οικονομία υπηρεσιών (παροχή υπηρεσιών, όχι προϊόντων)
Γεωργία	Διατήρηση του εδάφους
	Απόδοση των υδάτων
	Μέθοδοι βιολογικής καλλιέργειας
	Μείωση της απόστασης μεταξύ παραγωγών και αγοράς
Δάση	Αναδασώσεις και προγράμματα αναδασώσεων
	Γεωργοδασοπονία
	Βιώσιμη διαχείριση δασών και πιστοποίηση
	Διακοπή της αποψίλωσης

3.7 Οι πράσινες θέσεις εργασίας, στην πλειονότητα των δραστηριοτήτων, θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων και επαγγελματικής κατάρτισης.

4. Οι βασικοί παράγοντες και οι ορθές πρακτικές.

4.1 Κατά τη διάρκεια μιας ακρόασης (ΕΟΚΕ, 23.03.2010), ορισμένοι από τους βασικούς εκπροσώπους των οργανώσεων, εμπλούτισαν τη συζήτηση με τη δική τους συνεισφορά.

4.2 Ο πρόεδρος της συνομοσπονδίας Confartigianato (συνομοσπονδία βιοτεχνών) του Bergamo παρουσίασε την πράσινη εβδομάδα για την ενέργεια: 16 εκδηλώσεις ενημέρωσης και συζήτησης, 80 εισιγητές, εκατοντάδες συμμετέχοντες για την εις βάθος μελέτη των κανονιστικών και τεχνικών ζητημάτων της εξοικονόμησης ενέργειας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Πρόκειται για ένα εξαιρετικό παράδειγμα του ρόλου που μπορούν και πρέπει να διαδραματίσουν οι επαγγελματικές ενώσεις για την εξάπλωση της ιδέας αυτής. Παρουσιάστηκαν νέες υπηρεσίες αφιερωμένες στην ενέργεια, όπως «η υπηρεσία ενέργειας» για την παροχή εξειδικευμένων συμβουλών στις επιχειρήσεις: «η συνδρομή στην πίστωση», για την υποστήριξη των επενδύσεων μέσω και της σύμπραξης εγγυοδοσίας της συνομοσπονδίας: «η τεχνική κατάρτιση» σε συνεργασία με τη Σχολή Μηχανικών του Πανεπιστημίου του Bergamo.

4.3 Ο εκπρόσωπος της WWF, υπεύθυνος για την ευρωπαϊκή κλιματική και ενεργειακή πολιτική, επεσήμανε στην παρέμβασή του ότι οι μελέτες που διεξήγαγε η οργάνωσή του προβλέπουν θετικές συνέπειες στην απασχόληση από την πράσινη οικονομία. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τάσσονται ασφαλώς υπέρ μιας πολιτικής υποστήριξης των πηγών ενέργειας με χαμηλή περιεκτικότητα σε CO₂ ή, ακόμη καλύτερα, με μηδενικές εκπομπές.

4.4 Ο πρόεδρος της πολωνικής συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων στα ορυχεία και στον τομέα της ενέργειας έδωσε έμφαση στους κινδύνους μιας πολιτικής που θίγει υπερβολικά τις θέσεις εργασίας με σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Είναι αναγκαίο να προστατευθεί η απασχόληση με πρωτοβουλίες δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, ώστε να απορροφήσουν εκείνες που θα καταργηθούν. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να γίνει με όρους «ισοζυγίου» μεταξύ νέων θέσεων και παλαιών που καταργούνται. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτεί επίσης το ζήτημα των αποδοχών, καθώς ορισμένες νέες πράσινες θέσεις εργασίας αμείβονται λιγότερο και το κόστος του KW που παράγεται από άνθρακα είναι το μισό σε σχέση με το κόστος του KW που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές. Χωρίς κατάλληλες πολιτικές υποστήριξης της απασχόλησης, ο πραγματικός κίνδυνος είναι να διπλασιαστεί η ανεργία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Θα πρέπει επίσης να προβλεφθούν κατάλληλες μορφές υποστήριξης της κινητικότητας των εργαζομένων.

4.5 Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Οικοδόμων και Εργατών Ξύλου ανακοίνωσε την ευρεία συμμετοχή και το έντονο ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και τη βελτίωση της απόδοσης των κατοικιών και των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων που προορίζονται για επαγγελματικές δραστηριότητες. Ο τομέας δεν χρειάζεται ιδιαίτερες οικονομικές ενισχύσεις, αλλά ζητά σταθερή νομοθεσία, εγγυημένη για κάποια χρονική περίοδο, προκειμένου να προγραμματίσει επενδύσεις και βιομηχανικά σχέδια. Ο κλάδος των κατασκευών απαιτεί κατάλληλη και σταθερή χρηματοδοτική ροή στην οποία θα βασιστεί και όχι βραχυπρόθεσμες ενισχύσεις. Μια κατάλληλη φορολογική πολιτική θα μπορούσε να βοηθήσει τις οικογένειες να στραφούν προς αυτόν τον τύπο της επένδυσης. Οι επιχειρήσεις είναι έτοιμες να ανταποκριθούν στην αναγκαία δράση κατάρτισης των εργαζομένων τους.

4.6 Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ΣΑΕ), υπογράμμισε την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης της κατάρτισης για μια βιώσιμη αρχιτεκτονική στην Ευρώπη, εδραιώνοντας μια ολιστική αντίληψη του προγραμματισμού των χωροταξικών παρεμβάσεων, για την οποία είναι αναγκαία η αναθεώρηση του επαγγέλματος. Σύμφωνα με το ΣΑΕ, θα πρέπει να τεθούν, στη βάση κοινής συμφωνίας με τις οργανώσεις των κατασκευαστών, φιλόδοξοι στόχοι για τη βελτίωση της ποιότητας και της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Το ΣΑΕ, μετά τις πρόσφατες αρνητικές εμπειρίες, εξέφρασε αμφιβολίες όσον αφορά το αποτέλεσμα μιας σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις.

4.7 Ο εκπρόσωπος της Επιτροπής έδωσε έμφαση στο υψηλό δυναμικό νέων θέσεων εργασίας που μπορούν να δημιουργηθούν. Οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για ένα εκατομμύριο και πλέον νέες θέσεις. Η επιτυχία του 2ου Συνεδρίου Γεωθερμίας αποτελεί δείγμα των πιθανών εξελίξεων. Για παράδειγμα, στη Σουηδία είναι εγκατεστημένες 33 αντλίες θερμότητας ανά 1 000 κατοίκους, έναντι 0,1 στην Ισπανία. Τα διοικητικά εμπόδια αποτελούν πλήγμα για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η ενεργειακή απόδοση

αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο ολόκληρου του συστήματος, κυρίως στα κτίρια. Οι πράσινες θέσεις εργασίας που θα ενισχυθούν από τα εθνικά σχέδια δράσης θα έχουν διάρκεια και θα είναι ανταγωνιστικές.

4.8 Η πλούσια σε στοιχεία προβληματισμού και πληροφορίες παρέμβαση του εκπροσώπου του Οικονομικού και Τεχνικού Πανεπιστημίου του Βερολίνου επεσήμανε τον έντονο διεθνή ανταγωνισμό στην αγορά των ανανεώσιμων πηγών με κύριους ανταγωνιστές στην αγορά τις ΗΠΑ και την Κίνα. Η Κίνα και η Ταϊβάν φτάνουν περίπου το 50 % των εξαγωγών συλλεκτών ηλιακής ενέργειας.

4.9 Ο εκπρόσωπος μιας εκ των σημαντικότερων ισπανικών επιχειρήσεων ανεμογεννητριών, υπογράμμισε τη στρατηγική σημασία του κλάδου του, ο οποίος οφείλει την ανάπτυξη του σε ευφυείς και τολμηρές πολιτικές που ενθάρρυναν τις επενδύσεις και προσέθεσαν αξία στην οικονομία. Παρά την κρίση, οι μελλοντικές προοπτικές είναι θετικές, εάν συνεχισθούν οι πολιτικές υπέρ των ανανεώσιμων πηγών. Στην παρέμβασή του ο πρόεδρος Obama επεσήμανε ότι «το κράτος που διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον τομέα της οικονομίας καθαρής ενέργειας θα είναι το κράτος που θα διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία» (Από τον λόγο που εκφώνησε ο Barack Obama για την κατάσταση της Ένωσης, στις 27 Ιανουαρίου 2010).

4.10 Στο τέλος, ένα στέλεχος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων υπογράμμισε τη δέσμευση της ΕΣΣ να στηρίξει τις πολιτικές προώθησης και υποστήριξης των πράσινων θέσεων εργασίας, οι οποίες θα πρέπει να σέβονται την αξιοπρέπεια των εργαζομένων, τα δικαιώματά τους και τα επίπεδα του εισοδήματός τους. Μια πράσινη θέση εργασίας πρέπει να είναι εξ ορισμού αξιοπρεπής θέση εργασίας. Η ΕΣΣ θεωρεί απαραίτητη την εφαρμογή μεταβατικών πολιτικών υποστήριξης της κατάρτισης και προετοιμασίας των βιομηχανικών αλλαγών.

5. Ποιες είναι οι προοπτικές;

5.1 Τα τελευταία χρόνια παρατηθενται συνεχώς στοιχεία που διαφέρουν πολύ μεταξύ τους όσον αφορά τα πιθανά οφέλη για την απασχόληση από τις πράσινες θέσεις εργασίας, την ενεργειακή απόδοση και τις πρωτοβουλίες αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Υπάρχουν εκτιμήσεις για εκατοντάδες χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες ωστόσο επιβεβαιώνονται με δυσκολία. Ένα σοβαρό πρόβλημα είναι η αξιολόγηση της καθαρής αύξησης, με την αφαίρεση δηλαδή των θέσεων εργασίας που καταργούνται στον ίδιο τομέα.

5.2 Σήμερα, οι πράσινες θέσεις εργασίας φτάνουν τα 4,6 εκατομμύρια, εάν ληφθούν υπόψη οι κατ'εξοχήν οικολογικές δραστηριότητες. Ο αριθμός αυτός φτάνει ενδεχομένως τα 8,67 εκατομμύρια, ήτοι το 6 % των εργαζομένων στην ΕΕ των 27, εάν ληφθούν υπόψη δραστηριότητες που συνδέονται με περιβαλλοντικούς πόρους, όπως η αναδάσωση ή ο οικολογικός τουρισμός. Το μέγεθος γίνεται ακόμη πιο σημαντικό με την εφαρμογή του ευρύτερου ορισμού, με τον οποίο οι απασχολούμενοι φτάνουν τα 36,4 εκατομμύρια, ήτοι το 17 % του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων της έμμεσης εργασίας και των συναφών δραστηριοτήτων (GHK et al. (2007). Σε πρόσφατο έγγραφο της για την απασχόληση στην Ευρώπη (Employment in Europe 2009), η Επιτροπή επισημαίνει τις εν λόγω διαφορές. Η ανάπτυξη αφορά κυρίως τον τομέα των ανανεώσιμων πηγών, τη βιολογική γεωργία και, σε περιορισμένο ακόμη βαθμό, τις δραστηριότητες που συνδέονται με την αναβάθμιση των ακινήτων.

5.3 Τα βασικά πεδία δραστηριότητας. Οι κατασκευές

5.3.1 Με 16,3 εκατομμύρια εργαζόμενους, το 7,6 % της συνολικής απασχόλησης, ο κλάδος των κατασκευών καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών βιομηχανικών δραστηριοτήτων, με κύκλο εργασιών 1 305 δις ευρώ το 2008, ήτοι το 10,4 % του ΑΕγχΠ. Οι συναφείς δραστηριότητες απασχολούν πάνω από 32 εκατομμύρια εργαζόμενους (FIEC, ετήσια έκθεση 2009).

5.3.2 Ο ευρωπαϊκός κλάδος των κατασκευών συμμετέχει ενεργά σε προγράμματα και πρωτοβουλίες με στόχο την επίτευξη ανώτερων προτύπων απόδοσης και εξοικονόμησης ενέργειας: στο πλαίσιο του 7ου ΠΠ με τα προγράμματα Sunrise για την ενσωμάτωση των φωτοβολταϊκών στα κτίρια, Cygnus για την παραγωγή προμονωμένων πάνελ ξύλου από ανακυκλωμένο υλικό χαμηλού κόστους, που θα επιτρέψουν ευρύτερη πρόσβαση σε κατοικίες χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας, και Mobil3con, λειτουργικό σύστημα 3D για χρήση σε εργοτάξια με σκοπό την αποφυγή όλων των σφαλμάτων μεταξύ σχεδίου και υλοποίησης, για το οποίο η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Οικοδομικών Επιχειρήσεων (FIEC) προβλέπει εξοικονόμηση έως 6,2 δις ευρώ.

5.3.3 Παρά τις σοβαρές επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η οποία σε ορισμένες χώρες, όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία, είχε ως συνέπεια το πάγωμα της αγοράς, ο τομέας θεωρεί ότι τα προσεχή χρόνια θα χρειαστούν τουλάχιστον 800 000 νέες θέσεις εργασίας για εξειδικευμένους τεχνικούς και μηχανικούς που θα ενταχθούν στα προγράμματα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Μόνο στη Γαλλία υπολογίζεται ότι, από το 2007 έως το 2012, οι θέσεις εργασίας στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων θα αυξηθούν από 169 000 σε 320 000 (Studo Ademe, Agence de l'Environnement e de la Maitrise de l'Energie-Οργανισμός περιβάλλοντος και ελέγχου της ενέργειας, 2008).

5.3.4 Ένας άλλος τομέας στον οποίο αναμένεται αύξηση των θέσεων εργασίας είναι ο τομέας των ΕΕΥ (Εταιρείες Ενεργειακών Υπηρεσιών), οι οποίες πραγματοποιούν παρεμβάσεις με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, επωμιζόμενες τους πιθανούς κινδύνους της πρωτοβουλίας αυτής και απαλλάσσοντας τον τελικό πελάτη από κάθε οργανωτική και επενδυτική υποχρέωση. Η εξάπλωση αυτών των εταιρειών εμποδίστηκε σε ορισμένες χώρες από τους μεγάλους παραγωγούς, οι οποίοι φοβήθηκαν τη δραστική μείωση της κατανάλωσης (*).

5.3.5 Η επαγγελματική και συνεχής κατάρτιση είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική διαχείριση των βιομηχανικών αλλαγών: η FIEC, η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Οικοδομικών Επιχειρήσεων, και η FETBB, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Οικοδόμων και Εργατών Ξύλου, συνεργάζονται στενά για την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών σε ζητήματα επαγγελματικών δεξιοτήτων και την εκπόνηση διασυνωριακών προγραμμάτων κατάρτισης.

5.4 Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

5.4.1 Το 2008 ο κλάδος των φωτοβολταϊκών απασχολούσε 190 000 εργαζόμενους (130 000 άμεσα και 60 000 έμμεσα), με την υποστήριξη της αγοράς της ΕΕ των 27, έως το 2030 προβλέπεται ότι ο κλάδος θα προσφέρει 2,2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας,

αλλά με πολύ περιορισμένο καθαρό ισοζύγιο: με την υπόθεση ενός όγκου εξαγωγών της τάξης του 15 %, το καθαρό ισοζύγιο το 2030 για την ΕΕ των 27 θα είναι περίπου 162 000 θέσεις εργασίας (20 000 το 2010 και 49 000 το 2020) (Studo Ademe (Agence de l'Environnement e de la Maitrise de l'Energie - Οργανισμός περιβάλλοντος και ελέγχου της ενέργειας, 2009).

5.4.2 Ο τομέας των φωτοβολταϊκών απαιτεί προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης, τόσο για την έρευνα και την ανάπτυξη όσο και για τη συντήρηση. Αρχιτέκτονες και μηχανικοί θα πρέπει να μελετήσουν την ένταξη στο αστικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από ιστορικά κέντρα υψηλής αισθητικής και καλλιτεχνικής αξίας. Η συνολική εγκατεστημένη ικανότητα στην Ευρώπη αυξήθηκε από τα 1 981 MW το 2005 στα 9 405 το 2008, διπλασιάζοντας σχεδόν την ισχύ μεταξύ 2007 και 2008 (EPIA - Global Market Outlook for Photovoltaics until 2013, 2009 A.T. Kearney analysis). Χρειάζεται ειδική εκπαίδευση για την κατάρτιση τουλάχιστον 50 000 νέων τεχνικών ετησίως από σήμερα έως το 2030. Τα μάστερ και τα μεταπτυχιακά πανεπιστημιακά τμήματα για εξειδικευμένη κατάρτιση στον τομέα των φωτοβολταϊκών είναι ακόμη ανεπαρκή.

5.4.3 Ο τομέας της αιολικής ενέργειας, με εγκαταστάσεις ισχύος 64 935 MW στα τέλη του 2008, παρουσιάζεται ήδη σήμερα ως η σημαντικότερη ανανεώσιμη πηγή ηλεκτρικής ενέργειας. Το 2007 ο αριθμός των άμεσα απασχολούμενων έφθανε τους 108 600 εργαζόμενους, ενώ, εάν ληφθούν υπόψη και οι έμμεσα απασχολούμενοι, φθάνει τους 154 000 εργαζόμενους. Το 59 % απασχολείται στη βιομηχανία των ανεμογεννητριών και των εξαρτημάτων. Η Γερμανία, η Ισπανία και η Δανία είναι οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων (EWEA - European Wind Association, 2009). Η ευρωπαϊκή οργάνωση του τομέα εκτιμά ότι ενδέχεται να υπερδιπλασιαστεί ο αριθμός των εργαζομένων και να φτάσει το 2020 τους 330 000.

5.4.4 Από μελέτη που διεξήχθη στην Ισπανία, χώρα η οποία επένδυσε πολλά σε εναλλακτικές πηγές, προβλέπεται ότι οι θέσεις εργασίας θα αυξηθούν από τις 89 001 του 2007 στις 228 000-270 000, με αναφορά σε δύο διαφορετικά σενάρια (ISTAS - Instituto Sindical de Trabajo Ambiente y Salud, 2009).

5.5 Οι μεταφορές

5.5.1 Στην αυτοκινητοβιομηχανία και στα οδικά μέσα μεταφοράς απασχολούνται περίπου 2,2 εκατομμύρια εργαζόμενοι, οι οποίοι αυξάνονται σε 9,8 εκατομμύρια εάν ληφθούν υπόψη οι συναφείς τομείς (ACEA - Ευρωπαϊκή Ένωση Κατασκευαστών Αυτοκινήτων). Σε αυτούς προστίθενται οι εργαζόμενοι στις δημόσιες και στις ιδιωτικές μεταφορές. Το γενικό σύνολο υπερβαίνει τα 16 εκατομμύρια εργαζόμενους, εάν ληφθούν υπόψη οι σιδηροδρομικές μεταφορές, οι ναυτιλιακές εταιρείες, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες που συνδέονται με τις αεροπορικές συγκοινωνίες και τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων.

5.5.2 Στον τομέα αυτόν η κρίση έγινε ιδιαίτερα αισθητή με μειώσεις παραγωγής 7,6 % στα λεωφορεία, 21,6 % στα αυτοκίνητα, 48,9 % στα μικρά λεωφορεία και 62,6 % στα φορτηγά. Μια πραγματική καταστροφή στον τομέα της παραγωγής. Εξίσου άσχημη ήταν η πορεία και στους άλλους τομείς των μεταφορών με γενικευμένη πτώση στις παραγγελίες και στην παραγωγή.

(*) ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 54-59, ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 39-42

5.5.3 Ο τομέας των μεταφορών θα επηρεαστεί περισσότερο από άλλους από τις τεχνολογικές προκλήσεις που θέτει η δέση μέτρων για την κλιματική αλλαγή και από τους συνεπακόλουθους κανονισμούς για τις εκπομπές CO₂. Η ένταξη των εκπομπών που παράγουν οι αεροπορικές μεταφορές στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ETS) θα δημιουργήσει δυσκολίες για τους πλέον απαρχαιωμένους στόλους, οι οποίοι θα πρέπει να καταβάλουν σημαντικές αποζημιώσεις για τις εκπομπές τους. Επιπλέον, όπως έχει προαναφερθεί από την ΕΟΚΕ ⁽⁵⁾ «η εφαρμογή του συστήματος ETS είναι πολύ πιο περίπλοκη στις θαλάσσιες μεταφορές από ό,τι στην αεροπορία, ιδίως όταν πρόκειται για μεταφορές με ελεύθερα φορτηγά πλοία ("tramp shipping"), λόγω των ιδιαιτεροτήτων του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου, οι οποίες καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερείς τους υπολογισμούς του ETS».

5.5.4 Αναμένεται ταχεία (και επιθυμητή) ανάπτυξη των σιδηροδρομικών μεταφορών, τόσο για τους επιβάτες όσο και για τα εμπορεύματα. Αναμένεται αύξηση κατά 1 200 000 των θέσεων εργασίας στις μεταφορές επιβατών και κατά 270 000 στις μεταφορές εμπορευμάτων, έναντι μείωσης 700 000 θέσεων στις οδικές μεταφορές (Syndex Etuc Istas research, 2007) έως το 2030.

5.5.5 Η βιώσιμη αστική κινητικότητα, στη βάση μιας σαφούς πολιτικής υπέρ μη μηχανοκίνητων τρόπων μεταφοράς, όπως το ποδήλατο ή το βόδιμα, θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής και θα συμβάλει σημαντικά στην μείωση των εκπομπών ΑΘ.

6. Θετικές δράσεις για την προώθηση των πράσινων θέσεων εργασίας

6.1 Είναι αναγκαία μια σημαντική παρέμβαση, είτε δημόσια είτε ιδιωτική είτε κοινή, για να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων, αρκεί να συνδυαστεί η οικονομική ανάπτυξη με σημαντικές μειώσεις των επιβλαβών εκπομπών και με τη δυνατότητα περισσότερης και καλύτερης απασχόλησης.

6.2 Σήμερα η κατάσταση των δημοσιονομικών δεν αφήνει σημαντικά περιθώρια ελιγμών, μετά από τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν για την υποστήριξη ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος σε βαθιά κρίση και την επακόλουθη οικονομική κρίση που μείωσε τα φορολογικά έσοδα σε όλα τα κράτη μέλη.

6.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία ενός «Ευρωπαϊκού Επενδυτικού Ταμείου» με την εγγύηση της ΕΤΕ και ειδικών πόρων που θα τεθούν στη διάθεση του συστήματος των κεντρικών τραπεζών και της ΕΚΤ, με σκοπό την επίτευξη των στόχων της απόδοσης και της εξοικονόμησης ενέργειας. Είναι αναγκαίο ένα ευρωπαϊκό «σχέδιο Marshall» για την ασφαλή αντιμετώπιση των χρηματοπιστωτικών αναγκών που επιβάλλει η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

6.4 Η ΕΤΕ, η οποία δραστηριοποιείται ήδη επιτυχώς στη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που συνδέονται με την ανάπτυξη των

ανανεώσιμων πηγών, θα μπορούσε να αναλάβει τη διαχείριση του Ταμείου και να διαθέτει τους πόρους μέσω του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.

6.5 Ο εξορθολογισμός των πόρων αποτελεί το βασικό πρόβλημα. Χρειάζεται η τροφοδότηση και ο συντονισμός των διαρθρωτικών ταμείων, των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και των πόρων του 7ΠΠ. Η Επιτροπή, με τη νέα ΓΔ Ενέργεια, θα μπορούσε να εξασφαλίσει τον εν λόγω συντονισμό.

6.6 Απαιτούνται ιδιωτικοί πόροι χρηματοδότησης. Οι πρωτοβουλίες σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να έχουν κίνητρα επιχειρησιακού και φορολογικού τύπου, σε ένα σαφές και διαρκές πλαίσιο αναφοράς.

6.7 Οι οργανώσεις των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, καθώς επίσης και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο για την εξάπλωση τεχνικών, ευκαιριών, γνώσεων, εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να συμμετέχει πάντα σε σχέδια αυτού του τύπου.

6.8 Θεμελιώδη ρόλο θα έχει η εφαρμογή των ΤΠΕ στην επίτευξη της βέλτιστης απόδοσης των πόρων. Από μια πρόσφατη μελέτη της Επιτροπής (The implications of ICT for Energy Consumption, e-Business Watch, Study report no 09/2008, http://www.ebusiness-watch.org/studies/special_topics/2007/documents/Study_09-2008_Energy.pdf) καθίσταται σαφής η ανάγκη εκμετάλλευσης όλου του δυναμικού που παρέχουν οι ΤΠΕ ⁽⁶⁾. Αυτό θα μπορούσε να έχει πολύ θετικές συνέπειες στη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας.

6.9 Όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει σε γνωμοδότησή της ⁽⁷⁾ τις κατάλληλες πολιτικές που πρέπει να εφαρμοσθούν ώστε να καταστούν ευκολότεροι οι έλεγχοι των ενεργειακών προτύπων των κτιρίων και να δοθούν διευκολύνσεις στους τελικούς χρήστες για την αγορά και την εγκατάσταση κατάλληλων συστημάτων για παρεμβάσεις ανακατασκευής για θερμομόνωση.

6.10 Όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές, οι δράσεις προώθησης που πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή αφορούν την υποστήριξη της E&A και τα προγράμματα δημιουργίας σταθερής και αυτάρκους αγοράς, προκειμένου να δοθούν στις επιχειρήσεις και στους τελικούς χρήστες φοροαπαλλαγές και κίνητρα για την παραγωγή και κατανάλωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα εν λόγω προγράμματα θα πρέπει να είναι μακροπρόθεσμα, όπως αυτά που εφαρμόζει η Γερμανία, η οποία έχει προγραμματίσει τη σταδιακή μείωση της κρατικής παρέμβασης έτσι ώστε να μπορούν οι φορείς και το κοινό να προγραμματίσουν τις επενδύσεις τους.

⁽⁵⁾ EE C 277 της 17.11.2009, σ. 20

⁽⁶⁾ EE C 175 της 28.7.2009, σ. 87-91

⁽⁷⁾ EE C 162 της 25.6.2008, σ. 62-71

6.11 Ένα ειδικό κεφάλαιο θα πρέπει να αφιερωθεί στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ⁽⁸⁾. Η εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την εξάπλωση της γνώσης στις μελλοντικές γενιές και την ευαισθητο-

ποίησή τους, ενώ η κατάρτιση είναι αναγκαία για να εξελιχθούν οι νέες τεχνολογίες με στόχο την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽⁸⁾ ΕΕ C 277 της 17.11.2009, σ. 15-19